

ความหมาย ความเป็นมาและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์

❖ ความหมายของเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์เป็นสาขาวิชาหนึ่งของวิชาหนึ่งของวิชาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกคน เพราะเป็นวิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการแสวงหาวิธีนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาผลิตเป็นสินค้าและบริการ เพื่อสนองตอบความต้องการที่มีอย่างไม่จำกัดของตนเองให้ได้มากที่สุดโดยต้องให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติ รวมทั้งระดับโลก ทำให้วิชาเศรษฐศาสตร์มีขอบเขตกว้างขวาง และมีผลต่อความอยู่รอดของสังคมด้วย

คำว่า “เศรษฐศาสตร์” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Economics ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า oikonomikos ที่แปลว่า “การจัดการบ้าน” (Household Management) ซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อนทำให้มีคำจำกัดความเกิดขึ้นมากมาย และแตกต่างกันตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์แต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม เช่น

- เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยกิจกรรมด้านการผลิต การกระจายสินค้าและบริการที่ผลิตได้ไปสู่ผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ
- เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงกระบวนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างขาดแคลนไปผลิตเป็นสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์
- เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงการเลือกหนทางที่จะใช้ปัจจัยการผลิตอันมีอยู่อย่างจำกัดเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด
- เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่วิเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโดยรวม เช่น การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้า วิเคราะห์ภาวะการว่างงาน เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และหาทางแก้ไขปัญหาให้เศรษฐกิจส่วนรวมดีขึ้น

-เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาเรื่อง เงินตรา การธนาคาร การลงทุน และทรัพย์สิน หรือความมั่นคงต่างๆ

จากคำจำกัดความดังกล่าวสามารถสรุปความหมายของเศรษฐศาสตร์ได้ว่า “เป็นวิชาที่ศึกษาถึงกระบวนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อนำไปผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันจะก่อให้เกิดความอยู่ดีกินดี ”

ส่วนคำว่า “เศรษฐกิจ” (Economy) มาจากคำว่า Oikos หมายถึง “บ้าน” กับ Nemein หมายถึง “การจัดการ”

ดังนั้น ความหมายแบบตรงตัวของคำว่า เศรษฐศาสตร์และเศรษฐกิจ จึงเหมือนกัน คือ เป็นการจัดการครอบครัว

❖ **ความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์**

วิชาเศรษฐศาสตร์เกิดขึ้นมาพร้อมกับการมีสังคมมนุษย์ตั้งแต่โบราณกาล ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับวิชานี้ นักปราชญ์ได้พยายามสอดแทรกลงไปในเรื่องหรือบทความต่างๆ แต่แนวคิดเหล่านั้นยังไม่ถือเป็นทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์ที่จะใช้วิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจได้ จนถึงศตวรรษที่ 13-16 ซึ่งเป็นช่วงที่ธุรกิจการค้าของทวีปยุโรปเจริญก้าวหน้ามาก เพราะประชาชนตระหนักว่าการค้ามีความมั่งคั่งมาสู่ประเทศของตน จึงหาวิธีการที่จะส่งสินค้าออกไปขายให้ได้มากกว่าการซื้อสินค้าจากประเทศอื่นเข้ามา หรือที่เรียกว่าการค้าได้เปรียบทางการค้า แนวคิดดังกล่าวนี้ได้มาเป็นลัทธิทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า “ลัทธิพาณิชย์นิยม” ในขณะเดียวกัน อדם สมิธ (Adam Smith) ชาวอังกฤษ ได้เขียนหนังสือชื่อ “ความมั่งคั่งของชาติ” (The Wealth of Nations) ซึ่งถือเป็นหนังสือทางเศรษฐศาสตร์เล่มแรก และทำให้ อדם สมิธ ได้รับการยกย่องให้เป็น “บิดาทางเศรษฐศาสตร์” จากนั้นเป็นต้นมา วิชาเศรษฐศาสตร์ซึ่งเคยเป็นส่วนประกอบในวิชาอื่นๆ จึงได้เริ่มมีลักษณะเป็นวิชาการที่กว้างขวางขึ้น มีเนื้อหาที่เน้นหนักไปทางวิเคราะห์หาเหตุผลในเรื่องที่เกี่ยวกับ

เศรษฐกิจโดยเฉพาะ ทำให้แนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์เปลี่ยนมาเป็นวิชา
เศรษฐศาสตร์ (Economics) อย่างแท้จริง

ลัทธิพาณิชย์นิยมเสื่อมความนิยมในศตวรรษที่ 18 และ อדם สมิธ ได้เสนอ
แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งงานกันทำตามถนัด และให้เอกชนมีเสรีภาพในการผลิต ที่
เรียกว่า “เศรษฐกิจแบบเสรี” ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญรุ่งเรือง ใน
ช่วงศตวรรษที่ 19 ทวีปยุโรปมีการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว มีการ
อพยพแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น จนปลาย
ศตวรรษที่ 19 อัลเฟรด มาร์แชล (Alfred Marshall) ได้เสนอทฤษฎีว่าด้วยการ
ผลิตอันเป็นที่มาของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ตกต่ำไปทั่วโลก ประชาชนว่างงานมาก
ขึ้น จอห์น เมนาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) จึงเสนอทฤษฎีว่าด้วยการ
จ้างงาน (Theory of Employment) โดยแนะนำให้รัฐบาลใช้นโยบายการคลังและ
การเงินเข้าช่วยแก้ไข เมื่อประเทศเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ จึงกลายเป็นที่มาของ
เศรษฐศาสตร์มหภาค(Macroeconomics)

ส่วนประเทศไทยใช้หลักการทางด้านเศรษฐศาสตร์ในกิจการด้านการค้า
การเก็บภาษีอากร มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย แต่ยังไม่ได้รวบรวมตามหลักวิชาการอย่าง
เป็นแบบแผน จนถึง พ.ศ.2454 พระยาสุริยานุวัตร ได้เรียบเรียงหนังสือชื่อว่า
“ทรัพย์ศาสตร์” ขึ้น ถือเป็นหนังสือเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของประเทศไทย และใน
ปี พ.ศ.2459 กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.) ได้เขียนหนังสือชื่อ “ตลาดเงินตรา”
ขึ้น ในปี พ.ศ.2477 มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้มีการสอนวิชา
เศรษฐศาสตร์อย่างจริงจัง โดยใช้หนังสือตำราของประเทศฝรั่งเศส ทำให้มีการ
แปลตำราต่างๆ เป็นภาษาไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งหนังสือเศรษฐศาสตร์ว่าด้วย
เศรษฐกิจการค้า และเศรษฐศาสตร์ ว่าด้วยการเงินของพระสารสาสน์พลขันธ์ เป็น
หนังสือที่กระตุ้นให้คนไทยตื่นตัวในการทำการค้ามากขึ้น วิชาเศรษฐศาสตร์จึงได้
บรรจุเป็นหลักสูตรของการศึกษาทุกระดับของไทยและเป็นที่นิยมของประชาชน
ทั่วไปในปัจจุบัน

❖ ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์ คือ การศึกษาวิธีที่จะนำเอาทรัพยากรต่างๆ อันมีอยู่อย่างจำกัดไปผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของมวลมนุษย์ ไม่ว่าจะ เป็นสินค้าและบริการที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน อันได้แก่

อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค รวมทั้งสินค้าและบริการอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าประเภทรถยนต์ น้ำมัน โทรศัพท์ กระจก และบริการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การรักษาพยาบาล การขนส่ง และการท่องเที่ยว เป็นต้น

ในฐานะที่มนุษย์มีบทบาทเป็นทั้งผู้บริโภคและผู้ผลิตตามหลักการของ เศรษฐศาสตร์ ซึ่งในบทบาทของผู้บริโภคก็มีความต้องการสินค้าและบริการที่ สามารถสนองความพอใจได้สูงสุดและในฐานะของผู้ผลิตก็ต้องใช้ความรู้ความสามารถของตนเองจัดการกับปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ให้เกิดผลตอบแทนแก่ตนเอง มากที่สุดเช่นกัน นอกจากนี้มนุษย์ทุกคนยังมรบทบาทที่สำคัญคือ เป็นพลเมือง ของประเทศที่มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่ง ประชาชนทุกคนสามารถนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปช่วยในการตัดสินใจเลือก ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมทาง เศรษฐกิจอย่างมีหลักเกณฑ์ ช่วยให้เข้าใจปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในบ้างเมือง เข้าใจบทบาทและการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล เช่น นโยบายส่งเสริม การลงทุน นโยบายด้านการเงิน เป็นต้น หากประชาชนมีความรู้ทางด้าน เศรษฐศาสตร์ก็จะมีส่วนช่วยให้กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้บรรลุ เพื่อให้ประชาชน อยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต